

Koncernen Stockholms Stadshus AB

Stockholms stad har valt att organisera vissa verksamheter i bolagsform. Dessa verksamheter ska ses som en mycket viktig del av den samlade kommunkoncernen på samma sätt som gäller för de verksamheter som bedrivs i förvaltningsform. Stadens verksamheter som bedrivs i bolagsform är oomtvistat att anse som sedvanlig kommunal affärsverksamhet om de bedrivs utan vinstsyfte och innebär att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medborgarna. Verksamheterna som bedrivs av stadens bolag avser också till övervägande del att tillhandahålla grundläggande infrastruktur och andra kollektiva nyttigheter. Det är verksamheter som inte kan överlåtas till andra aktörer om staden ska kunna ta ett långsiktigt ansvar för till exempel prissättning, tillgänglighet och kvalitetsmål.

Lagstiftning som påverkar kommunala bolag

Aktiebolagslagen

Aktiebolagslagen gäller i alla delar för kommunala aktiebolag. För bolagets löpande verksamhet är den skriftliga arbetsordningen av mycket stor vikt. I arbetsordningen ska formerna för styrelsearbetet samt arbetsfördelningen inom styrelsen fastslås. Vidare ska arbetsordningen reglera ansvarsfördelningen mellan VD och styrelse samt tydliggöra formerna för den ekonomiska rapporteringen. Koncernstyrelsen Stockholms Stadshus AB fastställer en standardarbetsordning vilken sedan anpassas efter respektive bolags verksamhet. Arbetsordningen ska omprövas årligen och vid behov.

Kommunallagen

Enligt kommunallagen får kommuner och landsting efter beslut av kommunfullmäktige överlämna till ett kommunalt bolag att sköta en kommunal angelägenhet som inte enligt lag ska handhas i viss ordning. Ett kommunalt bolag får bara syssla med sådant som faller inom den kommunala kompetensen. Det innebär att bolaget får bedriva verksamhet som är av allmänt intresse och som har anknytning till kommunens område och deras medlemmar. Bolaget får bara driva näringsverksamhet om det sker utan vinstsyfte.

Sekretesslagen

Tryckfrihetsförordningen och sekretesslagens bestämmelser om rätt att ta del av allmänna handlingar gäller i kommunala bolag där kommunen har ett rättsligt bestämmande inflytande. Detta betyder bland annat att bolagens handlingar är allmänna och normalt offentliga. Sekretesslagen reglerar undantagen från offentlighetsprincipen, dvs. vad som ska sekretesskyddas. Sekretess gäller för uppgifter, vars röjande skulle skada bolagets eller affärspartners affärs- eller driftförhållanden eller skada anställds, hyresgästs eller annans personliga integritet.

Förvaltningslagen

Handläggning av begäran om utlämnande av handling som förvaras i bolaget utgör myndighetsutövning. Det innebär att förvaltningslagens bestämmelser om motivering av beslut, om underrättelse av beslut, om anvisning för hur beslut kan överklagas samt om överklagande och omprövning av beslut ska iakttas.

Arkivlagen

Bolagets arkiv ska bevaras, hållas ordnat och vårdas i enlighet med de föreskrifter som ges i arkivlagen.

Lagen om offentlig upphandling (LOU)

All upphandling, såväl under som över de s.k. tröskelvärdena, ska enligt LOU göras affärsmässigt utan ovidkommande hänsyn. En upphandlande enhet får som regel inte vända sig till enbart en leverantör. Lagen styr hur en upphandling ska göras med bland annat avseende på anbudsutformning, tidsperioder och annonsering, urvalskriterier m.m.

Härutöver omfattas bolagen av annan lagstiftning, till exempel omfattas verksamheterna i dotterbolagen Stockholm Vatten AB och S:t Erik Försäkrings AB av VA-lagen respektive försäkringslagen.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har det övergripande ansvaret för stadens verksamheter. Detta innebär att fullmäktige ska besluta vilken verksamhet kommunen ska driva, vilka nämnder och bolag som ska finnas och hur verksamheten ska fördelas mellan olika nämnder och bolag.

Bolagsordningen

Kommunfullmäktige ska fastställa bolagsordningen och därmed föremålet för och det kommunala ändamålet med bolagets verksamhet. Bolagsordningen får inte ändras utan kommunfullmäktiges medgivande.

Kommunfullmäktige ska ges tillfälle att ta ställning innan sådana beslut i bolagens verksamhet som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas. Frågor som tillkomst av nya bolag, avyttrande av bolag eller delar av bolag är exempel på frågor som ska behandlas av kommunfullmäktige, om inte bolaget redan fått ett direktiv av kommunfullmäktige om att verkställa ett sådant beslut.

Kommunfullmäktige ska välja samtliga ledamöter i de kommunala bolagen, om inte till exempel lagstiftningen anger andra former eller om bolaget inte är helägt.

Policies och styrdokument

Stockholms stad har ett antal policies och styrdokument som ska reglera verksamheten för såväl nämnder som bolag. Dokumenten framgår av bilaga 7 till budgeten.

Bolagsstämman

Bolagsstämman är formellt bolagets högsta beslutande organ där aktieägarna utövar sin rätt att besluta i bolagets angelägenheter. På bolagsstämman ska behandlas frågor om bland annat fastställande av bolagets bokslut och ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och VD. Kommunstyrelsen respektive koncernstyrelsen Stockholms Stadshus AB ska årligen utse ombud till såväl ordinarie som extra bolagsstämmor i bolagen.

Den huvudsakliga och faktiska ägarstyrningen av bolagen sker vid andra tillfällen än på bolagsstämman. De årliga ägardirektiven för bolagen fastställs i kommunfullmäktige i samband med den årliga budgeten för Stockholms stad. Uppföljningen sker vid behandling av stadens årsredovisning, som även innefattar de kommunala bolagen. Stockholms Stadshus AB följer upp dotterbolagens verksamhet utifrån kommunfullmäktiges direktiv. Bolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs. Revisionen ska slutligen granska att den verksamhet som bedrivs av stadens bolag följer god kommunal redovisningssed.

Operativ ägarstyrning

Stockholms stad har valt att organisera flertalet av sina bolag i en s.k. äkta koncernbildning. Kommunfullmäktige har därmed delegerat den operativa ägardialogen till en koncernstyrelse. Koncernstyrelsen och dess koncernledning är därmed ägarens verktyg för att utöva ägarinflytandet.

Bland de direktiv som kommunfullmäktige anger för moderbolaget ingår att verkställa kommunfullmäktiges ägardirektiv, svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, utveckla effektivare styrformer och utveckla samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag.

Bolagets styrelse

Styrelsen ansvarar för organisationen och förvaltningen av bolagets angelägenheter i enlighet med de lagar och andra regler som gäller för bolaget. Styrelsens huvudsakliga uppgifter är att fastställa strategin för bolagets verksamhet, säkerställa att bolaget har en effektiv ledning, följa upp och kontrollera bolagsledningens förvaltning samt se till att bolagets ägare och omvärld informeras om bolagets utveckling och ekonomiska situation.

Styrelsen ansvarar för bolagets interna kontroll, vars övergripande syfte är att skydda ägarens investering och bolagets tillgångar.

En styrelseledamot har en syssломannalikhande ställning i förhållande till bolaget. Det innebär att ledamoten är skyldig att ägna uppdraget den tid och omsorg som erfordras för att på bästa sätt tillvarata bolagets och därmed

ägarens intressen. Styrelsens ordförande har en särställning inom styrelsen med ett särskilt ansvar för att styrelsens arbete är väl organiserat och bedrivs effektivt samt att styrelsen fullgör sina uppgifter.

Styrelsen ska tillse att det beslutsunderlag som föreläggs styrelsen utformas så att det ger en fullständig och rättvisande bild av ärendet och att beslutsunderlag som har ekonomiska konsekvenser alltid åtföljs av en ekonomisk kalkyl.

Styrelsen ska tillse att alla frågor som kan vara av principiellt intresse för kommunen förs till kommunfullmäktige för beslut, liksom andra frågor som enligt gällande riktlinjer ska överlämnas för ställningstagande till kommunfullmäktige eller moderbolaget Stockholms Stadshus AB. Dotterbolagens verksamheter är en mycket viktig del av stadens totala verksamheter och generellt bör styrelserna överväga om fler ärenden av större vikt eller principiellt betydelse bör och kan hänskjutas till kommunfullmäktige för behandling och beslut.

Styrelsen ska tillse att de direktiv, beslut och föreskrifter som lämnas av kommunfullmäktige eller moderbolaget Stockholms Stadshus AB efterlevs av bolaget.

Personalrepresentanter i bolagens styrelser

Lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda tillämpas inte i de kommunalt ägda bolagen. Personalrepresentanter ges dock möjlighet att närvara med yttranderätt och förslagsrätt vid bolagens styrelsesammanträden, om inte särskilda skäl föreligger.

Före behandling i kommunstyrelse och kommunfullmäktige av de årliga ägardirektiven ska dessa förhandlas i CESAM enligt § 11 MBL, varvid de fackliga organisationerna på koncernnivå ska utgöra förhandlingspart. I de fall förändrade eller förtydligade ägardirektiv beslutas vid andra tillfällen än den årliga budgetbehandlingen ska förhandling enligt § 11 MBL ske i det berörda bolaget före beslut fattas i kommunfullmäktige respektive koncernstyrelsen.

Bolagets verkställande direktör

Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar samt se till att bolagets bokföring och medelsförvaltning sköts på ett betryggande sätt. Verkställande direktören ansvarar för att förse styrelsen med den information om bolaget och dess verksamhet samt det underlag i övrigt som styrelsen behöver i sitt arbete.

Anställning av verkställande direktör och dennes förmåner

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB ska samordna rekrytering av bolagets verkställande direktör i samarbete med bolagets ordförande, bolagets vice ordförande och personalborgarrådet. Beslutet om anställning av verkställande direktör ska fattas av bolagets styrelse. Bolagets ordförande och vice ordförande ska besluta gemensamt, efter samråd med moderbolaget och personalborgarrådet, om verkställande direktörens förmåner vid nyanställning.

Detsamma gäller vid förändringar av villkoren i anställningsavtalet. Styrelsen ska informeras om verkställande direktörens anställningsförmåner.

Bolagets ordförande och vice ordförande ska besluta gemensamt om eventuellt avsteg från principen att verkställande direktören inte äger bedriva verksamhet (inneha bisyssla) vid sidan av sin anställning i bolaget.

Revision

Den auktoriserade revisorn ska granska bolagets årsredovisning och bokföring samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning. Den auktoriserade revisorn ska iaktta god revisionssed och de anvisningar, som bolagsstämman kan ha meddelat.

Bolagets auktoriserade revisor ska utses på bolagsstämman. Valet ska styras av den upphandling som moderbolaget Stockholms Stadshus AB genomför i samarbete med revisionskontoret.

Lekmannarevisorn ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig. Även lekmannarevisorn ska följa de anvisningar som bolagsstämman kan ha meddelat. En lekmannarevisor ska avge en särskild granskningsrapport, som biläggs årsredovisningen från bolaget. Revisorskollegiet har uppdragit åt revisionskontoret att vara lekmannarevisorernas sakkunniga biträden vid den allmänna granskningen. Lekmannarevisorer för stadens helägda bolag ska utses av kommunfullmäktige bland kommunens valda revisorer eller deras ersättare.

Bolagets styrelse ska tillse att bolagets revisorer en gång per år i god tid före bokslutet ges möjlighet att träffa styrelsen, samt att såväl de auktoriserade revisorernas som lekmannarevisorernas rapporter anmäls i styrelsen och i förekommande fall besvaras av styrelsen.

Gemensamt för bolagen inom koncernen Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB är moderbolag i en koncern som består av 14 dotterbolag eller underkoncerner. Stockholms Stadshus AB ägs av Stockholms stad. Ett grundläggande skäl för att ha stadens bolag samlade i en koncern är att få en samlad överblick över företagets verksamhet och för att kunna använda möjligheten till resursoptimering, inte minst finansiellt.

Den strategiska inriktningen och de operativa besluten ska ha sin utgångspunkt i skattebetalarnas och stockholmarnas långsiktiga intressen. Förvaltningen av tillgångarna inom bolagssektorn ska ske på ett ansvarsfullt och effektivt sätt. Stockholmarnas kapital ska inte utsättas för några spekulativa affärsrisker. Verksamheterna ska bedrivas så att värdet av tillgångarna i reala termer åtminstone bibehålls och en rimlig avkastning lämnas till ägaren. Långsiktig värdetillväxt är ett viktigt mål.

Även bolagsstyrelserna måste bidra till att staden kan klara de prioriterade verksamheterna trots strama ekonomiska förutsättningar. De övergripande inriktningsmålen för staden ska vara styrande för alla stadens verksamheter.

Övergripande inriktningsmål

- Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna.
- Bygga bostäder och utveckla Stockholm.
- Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad.
- Bryta segregationen och fördjupa demokratin.
- Ta ansvar för ekonomin.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska

- formulera hur de övergripande inriktningsmålen ska genomföras.

Det är av strategisk betydelse för framför allt stadsdelsnämnderna att det råder en korrekt och långsiktigt självkostnadssättning gentemot stadens egna utförare av service och tjänster, framför allt med avseende på bolagssektorn. Stadens olika bolag måste utifrån de egna marknadsförutsättningarna och med fokus fortsätta att se över sina kostnader och utveckla modeller för att säkerställa att ingen övervältring av kostnader sker på övriga enheter som sorterar under stadens centrala ekonomi.

Den renodling av stadens fastighetsbestånd som genomförts och fortfarande pågår innebär också stora ekonomiska fördelar genom en effektivare förvaltning. Ett ytterligare led i att renodla fastighetsinnehavet är att överföra stadens barnstugor till SISAB. Denna fråga har utretts och är föremål för beredning med inriktning mot ett genomförande. De ekonomiska effekterna härav har beaktats i budgeten.

Bolagen ska

- långsiktigt kunna erbjuda stadens verksamheter lokaler på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt.

Om en stadsdelsnämnd och ett kommunalt bolag vid t.ex. investeringar har kommit överens om att principen om självkostnad ska gälla, ska denna princip också utgöra grund för hur räntesatsen bestäms. Den räntenivå som då ska användas är bolagets genomsnittliga ränta, eftersom det är denna som utgör den faktiska räntekostnaden för bolaget och därmed utgör självkostnaden för samma enhet.

Det är av strategisk vikt för koncernens företag att de kan tillgodose kommande behov av medarbetare genom långsiktiga åtgärder.

Bolagen ska

- verka för god återväxt vad gäller kompetenta medarbetare, exempelvis genom s.k. traineeprogram och andra åtgärder.

Ekonomisk sammanställning för bolagen

Koncernens omsättning år 2005 beräknas uppgå till 12 087 mnkr. Resultatet efter finansnetto planeras till 867 mnkr, vilket är högre än vad som angavs i Strategi för utveckling av Stockholms stad åren 2005-2007. Samtliga dotterbolag belastas med högre resultatkrav, vilket ska hämtas hem bland annat genom fortsatta effektiviseringar.

**Resultat efter finansnetto
(Mnkr)**

	2005	2006	2007
<i>Moderbolaget</i>			
Stockholms Stadshus AB	450	450	450
Utdelning från dotterbolag	40	40	40
<i>Dotterbolagen</i>			
Svenska Bostäder	100	89	185
Familjebostäder	136	136	140
Stockholmshem	132	100	91
Bostadsförmedlingen	4	0	0
Centrum Kompaniet	90	70	70
SISAB	0	0	0
Stockholm Vatten	13	13	13
Stockholms Hamn	78	78	78
Stokab	23	48	69
Stockholm Parkering	48	48	48
Stockholms Stadsteater	-192	-192	-192
Globenarenorna	-64	-64	-64
S:t Erik Försäkring	2	5	6
Stockholms Näringslivskontor	-43	-43	-43
Övriga bolag	0	0	0
Koncernjusteringar, netto	50	50	50
KONCERNEN	867	828	941

Den samlade investeringsvolymen inom koncernen budgeteras till 6 555 mnkr år 2005. Bostadsbolagen och Centrum Kompaniet i Stockholm AB ska årligen tillsammans avsätta 75 mnkr för insatser inom ramen för Stadsdelsförnyelsen.

Bruttoinvesteringar (Mnkr)

	2005	2006	2007
<i>Moderbolaget</i>			
Stockholms Stadshus AB	0	0	0
<i>Dotterbolagen</i>			
Svenska Bostäder	2 430	2 460	1 940
Familjebostäder	1 196	1 311	1 311
Stockholms hem	1 051	1 584	1 500
Bostadsförmedlingen	1	1	1
Centrum Kompaniet	525	587	561
SISAB	350	450	400
Stockholm Vatten	570	557	546
Stockholms Hamn	120	120	110
Stokab	103	103	103
Stockholm Parkering	166	222	189
Stockholms Stadsteater	10	10	10
Globenarenorna	32	29	26
S:t Erik Försäkring	0	0	0
Stockholms Näringslivskontor	1	1	1
Övriga bolag	0	0	0
KONCERNEN	6 555	7 435	6 698

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB

Bolagets mål och uppgifter

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för merparten av Stockholms stads aktiebolag. Bolaget är ansvarigt för styrning och uppföljning av dotterbolagens verksamhet utifrån kommunfullmäktiges direktiv. Koncernstyrelsen ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Bolaget ska

- svara för koncernens övergripande utveckling och strategiska planering,
- svara för styrningen av de finansiella resurserna på ett för ägaren och koncernen optimalt sätt,
- svara för löpande ekonomisk kontroll och uppföljning,
- svara för verkställande av kommunfullmäktiges beslut som är av ägarkaraktär avseende koncernens inriktning och struktur,
- säkerställa och följa upp att dotterbolagen hänskjuter frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt till kommunfullmäktige för beslut,

- utveckla samspelet mellan ägaren, koncernledningen och dotterbolagen avseende verksamheternas resultat och budgethållning, effektivitet och kvalitet,
- utveckla effektivare styrformer med sikte på ökade inslag av målstyrning mot kommunfullmäktiges ägarkrav,
- årligen se över och vid behov redovisa förslag till omprövning av verksamhetsinriktning och/eller innehav av verksamheter med utgångspunkt från förändrade förutsättningar när det gäller marknad, lagstiftning och teknisk utveckling,
- följa utvecklingen vad gäller kostnadseffektiviseringar inom samtliga dotterbolag inom koncernen,
- särskilt följa utvecklingen vad gäller effektiviseringar i bolag med höga kostnader,
- i samverkan med kommunstyrelsen utarbeta former för ökad insyn i dotterbolagen och att fler tillfällen ges för att diskutera bolagens verksamheter och innehåll,
- i samarbete med kommunstyrelsen göra särskilda insatser för att underlätta nämndernas arbete med avveckling och omstrukturering av lokaler,
- tillsammans med AB Svenska Bostäder, kommunstyrelsen och gatu- och fastighetsnämnden fortsätta arbetet med att föra över och samla stadens innehav av kulturfastigheter hos Stadsholmen,
- tillsammans med AB Familjebostäder, övriga bostadsbolag, kommunstyrelsen och gatu- och fastighetsnämnden slutföra överföringen av stadens vård- och omsorgsboenden till FB Servicehus AB,
- tillsammans med bostadsbolagen, Centrum Kompaniet, kommunstyrelsen och gatu- och fastighetsnämnden utreda förutsättningar för en överföring av ytterligare kommersiella fastigheter till Centrum Kompaniet,
- tillsammans med kommunstyrelsen, Stockholms förvaltnings- och saluhallsnämnd och SISAB fr.o.m. den 1 april 2005 överföra friliggande förskolor från Stockholms förvaltnings- och saluhallsnämnds affärsområde Barnstugor till SISAB.
- fastställa fördelningen mellan bostadsbolagen och Centrum Kompaniet av insatserna inom ramen för Stadsdelsförnyelsen,
- kontinuerligt tillsammans med bostadsbolagen redovisa konsekvenserna på bolagens resultat och balansräkningar av den ökade nyproduktionen och de kommande upprustningsförslagen,
- kontinuerligt följa större investeringsprojekt, till exempel Vällingby Centrum, Skärholmens Centrum och Studentskrapan,
- tillsammans med Stockholms Näringslivskontor AB slutföra arbetet med formerna för den långsiktiga finansieringen av stadens näringslivskoncern,
- ansvara för bevakning och samordning av ägarintresset i de bolag där staden är delägare, t.ex. AB Fortum samägt med Stockholms stad och Mässfastigheter i Stockholm AB.

Gemensamt för dotterbolagen

Mål och uppgifter

Varje dotterbolag ska prioritera mål och uppgifter enligt stadens budget och moderbolagets direktiv i sin kärnverksamhet. Bolagen ska verka med utgångspunkt från att de är en del av staden. Verksamheten ska bedrivas kostnadseffektivt och vara av hög kvalitet.

Bolagen ska

- arbeta enligt stadens allmänna riktlinjer och policies,
- bibehålla tillgångarna i reala termer och ge en rimlig avkastning,
- bedriva ett kontinuerligt utvecklings-, effektiviserings och kvalitetssäkringsarbete,
- utveckla dialogen sinsemellan och utveckla formerna för samverkan med näringslivet,
- implementera IT som ledningsfråga,
- minska administrations- och indirekta produktionskostnader under år 2005 jämfört med år 2004.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

21. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2005-2007 för **Koncernen Stockholms Stadshus AB** godkänns.

Reservationer och yrkanden redovisas i del 2 till denna budget.